

Aan

het college van B&W van de gemeenten Alblasserdam,
Hardinxveld-Giessendam, Hendrik-Ido-Ambacht, Papendrecht,
Sliedrecht en Zwijndrecht

Gemeente Dordrecht
Spuiboulevard 300
3311 GR DORDRECHT

T 14078
www.dordrecht.nl

Contactpersoon
H.L. van Broekhoven
T (078) 770 4186
E hl.van.broekhoven@dordrecht.nl

Datum 21 mei 2024
Ons kenmerk 2024-0052283
Betreft Jaarverantwoording 2023 – Groeiagenda 2030

Geacht college,

Bijgaand sturen wij u de jaarverantwoording over het jaar 2023 van de Drechtsteden Groeiagenda 2030. Deze jaarverantwoording ontvangt u namens ons college in onze rol als hostgemeente. Daarnaast geldt dat de portefeuillehouders en colleges van de afzonderlijke Drechtstedengemeenten ook zelf verantwoordelijkheid dragen voor toelichting op behaalde resultaten over 2023.

Wat vooraf ging

Nadat vanaf in de loop van 2019 de werkwijze 'volgens Deetman' met bestuurlijke werkgroepen voor de vier opgaven van de Groeiagenda in gang is gezet, stond 2020 in het teken van verdere uitvoering van de ambities en opbouwen van de coördinerende organisatie in Dordrecht. Per 1 januari 2020 zijn medewerkers vanuit Bureau Drechtsteden in dienst gekomen bij de gemeente Dordrecht. Ook is in 2020 de 'Uitwerkingsovereenkomst Samenwerking Ruimtelijke Economie' (SOK) door de zeven gemeenten gesloten, waarin afspraken zijn gemaakt rondom de uitvoering van de Groeiagenda en zijn de budgetten vanuit de Gemeenschappelijke Regeling Drechtsteden per 1 december 2020 overgeheveld naar de gemeente Dordrecht. Het jaar 2020 was het eerste kalenderjaar van de werkwijze 'volgens Deetman'. In 2023 bent u geïnformeerd over de jaarverantwoording 2022. Met opheffing van de GR Drechtsteden per 1 januari 2022 is de transitie van de ruimtelijk-economische taken naar hostgemeente Dordrecht afgerond.

Jaarverantwoording 2023

Vanaf 2019 werken we als gemeenten met partners in de regio Drechtsteden meervoudig lokaal samen aan de uitvoering van onze ruimtelijke-economische ambities. Ook dit jaar hebben we als samenwerkende gemeenten met onze partners mooie resultaten behaald om onze regio te versterken. Zo hebben we inmiddels een succesvolle Regionale Bouwtafel, hebben we met het Rijk en de provincie de realisatieagenda Wonen getekend en onze sectoragenda Maritieme Maakindustrie aangeboden aan maritiem gezant Marja van Bijsterveldt. Onze regio staat op de kaart in haar eindadvies 'No guts, no Hollands glory', de eerste elektrische waterbussen zijn gaan varen en er is een digital twin ontwikkeld waarmee we de netcongestie in onze energiesystemen beter kunnen aanpakken.

Datum 21 mei 2024
Ons kenmerk 2024-0052283

Daarnaast stond 2023 voor een belangrijk deel in het teken van de actualisatie van de Regionale Groeiagenda op basis van de nieuwe coalitieakkoorden, de propositie voor de 5e tranche Regio Deal en het sterk profileren van onze regio door het aantrekken van een ambassadeur Smart Delta Drechtsteden. We vinden het fantastisch dat deze inspanningen al aan het begin van 2024 hun vruchten afwerpen doordat aan de regio Drechtsteden – Gorinchem weer een Regio Deal is toegekend van maar liefst € 25 miljoen.

Tevens stond het jaar in het teken van krapte op de arbeidsmarkt, waarmee ook onze ambtelijke organisatie te maken kreeg. Hierdoor bleven sommige vacatures langer onvervuld dan voorzien. Conform de SOK biedt de hostgemeente de jaarverantwoording voor 1 april aan. Vanwege onderbezetting en personele wissels is de jaarverantwoording 2023 enigszins vertraagd.

Financieel

De financiële jaarverantwoording voor 2023 laat dit jaar een negatief resultaat zien van -/€ 140.809,-. Dit is het eerste jaar sinds de meervoudig lokale uitvoering van de Groeiagenda dat er een negatief resultaat is.

Vanwege bestuurlijke wissels in het verkiezingsjaar 2022 en arbeidsmarktkrapte was er vorig jaar sprake van een onderbesteding van € 320.829,- ten opzichte van het beschikbare budget in 2022. Dit bedrag is toegevoegd aan het beschikbare budget voor 2023. Het financieel overschot 2022 is conform artikel 7, lid 4 van de SOK daartoe gereserveerd op een rekening-courant van de hostgemeente. Voorstellen ter besteding in 2023 zijn vervolgens gedaan door de bestuurlijke werkgroepen. Het overschot 2022 is voornamelijk besteed aan de bekostiging van extra personele inzet voor het aparte programma Wonen en Volkshuisvesting en de coördinerende werkzaamheden voor de uitvoering van de huidige Regio Deal (3e tranche) en de totstandkoming van de propositie Regio Deal (5e tranche).

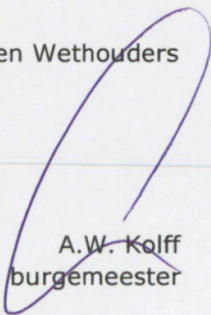
Het tekort van -/€ 140.809,- zal in mindering worden gebracht van het te besteden budget voor 2024 op basis van de inwonerbijdrage. In 2024 zal ook worden gezocht naar andere financieringsbronnen. Keuzen over eventuele aanpassingen in de budgetten worden voorgelegd aan de betrokken wethouders.

Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende geïnformeerd te hebben.

Hoogachtend,

Het college van Burgemeester en Wethouders

C.H.W.M. Post
secretaris

A.W. Kolff
burgemeester

**SMART DELTA
DRECHTSTEDEN**

slim · samen · vooruit

GROEIAGENDA DRECHTSTEDEN 2030

slim · samen · vooruit

**JAARVERANTWOORDING
OVER HET JAAR 2023**

INLEIDING

Voor u ligt de Jaarverantwoording van het Programma Smart Delta Drechtsteden gericht op de uitvoering van de regionale Groeiagenda Drechtsteden 2030, over het jaar 2023. Vanaf 2019 werken we als gemeenten met partners in de regio Drechtsteden meervoudig lokaal samen aan de uitvoering van onze ruimtelijke-economische ambities. Ook dit jaar hebben we als samenwerkende gemeenten met onze partners mooie resultaten behaald om onze regio te versterken. Zo hebben we inmiddels een succesvolle Regionale Bouwtafel, hebben we met het Rijk en de provincie de realisatieagenda Wonen getekend en onze sectoragenda Maritieme Maakindustrie aangeboden aan maritiem gezant Marja van Bijsterveldt. Onze regio staat op de kaart in haar eindadvies 'No guts, no Hollands glory', de eerste elektrische waterbussen zijn gaan varen en er is een digital twin ontwikkeld waarmee we de netcongestie in onze energiesystemen beter kunnen aanpakken. Daarnaast stond 2023 voor een belangrijk deel in het teken van de actualisatie van de Regionale Groeiagenda op basis van de nieuwe coalitieakkoorden, de propositie voor de 5e tranche Regio Deal en het sterk profileren van onze regio door het aantrekken van een ambassadeur Smart Delta Drechtsteden. We vinden het fantastisch dat deze inspanningen al aan het begin van 2024 hun vruchten afwerpen doordat aan de regio Drechtsteden – Gorinchem weer een Regio Deal is toegekend van maar liefst 25 miljoen euro.

Ook is in 2023 jaar een aantal adviestrajecten gestart om de samenwerking te verbeteren en versterken: de doorontwikkeling van onze regionale (overheids-)samenwerking, de doorontwikkeling van het economische instrumentarium waaronder Deal, ROM-d en de Economic Development Board en een onderzoek om te komen tot een hierbij passende financieringssysteem. Wij kijken uit naar de afronding van deze onderzoeken en adviezen medio 2024, waarmee we met onze samenwerking als overheden en partners een nieuwe fase in gaan.

Wij hebben veel waardering voor alles wat het afgelopen jaar is bereikt door onze bestuurders en medewerkers van de gemeenten, het team Smart Delta Drechtsteden en van onze partners uit het bedrijfsleven en onderwijs. We hebben er alle vertrouwen in dat de opwaartse lijn in 2024 verder voortgezet gaat worden.

Wouter Kolff

Voorzitter Smart Delta Drechtsteden

Jan de Vries

Vicevoorzitter Smart Delta Drechtsteden

INHOUDSOPGAVE

Bouwen en Ruimtelijke Ontwikkeling	4
Wonen en Volkshuisvesting	7
Werken en Economie	9
Bereikbaarheid en Mobiliteit	12
Energietransitie	14
Communicatie en Events	18
Public Affairs en Lobby	20
Regio Deal(s)	22
Financiële jaarverantwoording	24

BOUWEN EN RUIMTELIJKE ONTWIKKELING

Wat willen we bereiken?

- 25.000 nieuwe woningen en een woningbouwprogramma dat een bijdrage levert aan de sociaal-economische schaa sprong.

Onze kernopgaven

Toevoegen woningen

Versnellen van de bouwproductie op kortere termijn door:

- Realiseren van harde plannen (onherroepelijke bestemmingsplannen).
- Aansturen op aanvragen omgevingsvergunningen op basis van harde bestemmingsplannen/omgevingsplannen.
- Verkennen gezamenlijke aanpak knelpunten in de uitvoering, waaronder ambtelijke capaciteit en versnellen van procedures.
- Stimuleren van een constante werkstroom lokale planvorming en bouwstroom in de regio tot tenminste 2030.
- Zachte plannen hard maken – vaststellen nieuwe bestemmingsplannen.
- Toevoegen zachte planvoorraad door mogelijke ontwikkellocaties in kaart te brengen.
- Het huidige woningtekort (frictieopgave) terugbrengen van 4,7% naar 2,0%.
- Afstemming over de te realiseren woonvormen en kwaliteit van woonomgevingen in relatie tot bereikbaarheid, werkgelegenheid, groenblauw, etc.

Wat hebben we bereikt?

- Definitie voor de 'Sociaaleconomische schaa sprong' geformuleerd naar aanleiding van de aanbevelingen uit het Brink rapport.
- Actieagenda Regionale Bouwtafel opgesteld en een Ontwerp voor de regionale bouwtafel/versnellings tafel gemaakt en vastgesteld.
- Bestuurlijke opdracht Monitoring van de woningbouw-programmering vastgesteld.
- Handreiking van Smart Delta Drechtsteden (Drechtsteden en Gorinchem) voor het ruimtelijk arrangement van provincie en Rijk opgesteld.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Bouwen

Definitie 'Sociaaleconomische schaa sprong'

In het Brink rapport, dat in 2022 is opgeleverd, was één van de aandachtspunten dat onvoldoende duidelijk is wat wordt verstaan onder de term 'Sociaaleconomische schaa sprong' zoals die wordt gehanteerd in de Groeiagenda. Om hier invulling aan te geven hebben we onder leiding van de Argumentenfabriek een aantal werksessies georganiseerd om te komen tot een definitie. Deze definitie is niet alleen opgesteld voor Bouwen en Wonen, maar voor alle regionale programmalijnen en benut bij de actualisatie van de Groeiagenda.

Regionale bouwtafel/versnellingstafel

In 2022 is gestart met een verkenning naar de behoefte aan een regionale bouwtafel/versnellingstafel, eveneens een aanbeveling uit het rapport van Brink. Eind van dat jaar is bevestigd dat dit de spijker op z'n kop slaat. In 2023 is de kwartiermakerfase verder vormgegeven door onder andere via werksessies, met deelnemers aan de bouwtafel onder begeleiding van bureau Ruimtevolk, te komen tot een Actieagenda voor de Regionale Bouwtafel. De deelnemers aan dit overleg hechten veel belang aan de bijeenkomsten en het aantal deelnemers en partijen breidt zich in de loop van het jaar steeds verder uit. Naast woningcorporaties, ontwikkelaars, bouwers en makelaars zien we nu ook onderwijs (MBO en HBO), waterschappen, omgevingsdiensten en investeerders aansluiten. Met het faciliteren van de versnellingstafel uit de Regionale Realisatie Agenda (RRA) zijn daar ook de provincie en het ministerie van BZK bijgekomen en uiteraard vertegenwoordiging vanuit de regio door de voorzitters van de programma's Bouwen en Wonen. Het speelveld is daarmee goed vertegenwoordigd.

Nu de Regionale Bouwtafel meer en meer vorm krijgt is het zaak de opzet en werkwijze te borgen. Hiervoor is een 'Ontwerp voor een Regionale Bouwtafel Drechtsteden' opgesteld. Deze is zowel in het BO Bouwen & RO als door de deelnemers aan de bouwtafel geaccordeerd. In 2023 zijn er drie bijeenkomsten van de Regionale Bouwtafel geweest. Wegens volle agenda's in december is één bijeenkomst doorgeschoven naar januari 2024. Dit zal tevens het moment van formaliseren van de bouwtafel zijn. Streven is vier keer per jaar een bijeenkomst (ieder kwartaal).

In 2023 is gestart met het maken en inrichten van een 'Versnellingsdashboard' door studenten van de Hogeschool. De bedoeling is dat met dit dashboard ook inzicht wordt verkregen in plannen en planningen van woningcorporaties en ontwikkelaars, in aanvulling op gegevens die we als overheden bijhouden.

In aanvulling op het overleg dat vanuit het programma Wonen & Volkshuisvesting wordt gevoerd met vertegenwoordigers van de samenwerkende regio's uit de RRA, vindt ook afstemming plaats over de ervaringen die wij opdoen met onze Regionale Bouwtafel. Omdat wij al een eind op weg waren en al een behoorlijk aantal deelnemers aan tafel hebben, is er voor gekozen om (vooralsnog) dit overleg niet uit te breiden naar Zuid-Holland Zuid niveau.

Bestuurlijke opdracht Monitoring van de woningbouwprogrammering

De gemeenten in de Drechtsteden hebben een grote ambitie op het gebied van woningbouw. In 2030 willen we dat er nog ongeveer 20.000 woningen zijn gebouwd in onze gemeenten. In de afgelopen jaren (vanaf 2016) zijn er zo'n 6.000 gerealiseerd. We constateren echter dat de woningbouwproductie op dit moment

onvoldoende is om deze doelstelling te kunnen halen. Er zijn twee belangrijke verbeterpunten, die vorig jaar ook geconstateerd zijn door onderzoeksbureau Brink. Te weten: het opstarten van een regionale bouwtafel en zorgen voor een betere monitoring van planningen, zodat tijdig kan worden bijgestuurd en tijdig besluiten worden genomen.

In de regio werken we op dit moment met planregistratie wonen, voorheen de planmonitor genoemd. Hierin houden we zowel voor onszelf als voor de provincie de woningbouwprogrammering bij. Deze monitor wordt één keer per jaar geactualiseerd. We richten een voortgangs- en realisatiemonitor in die om de vier maanden geactualiseerd wordt (drie keer per jaar). Deze monitor zal een uitbreiding van de huidige planregistratie zijn. De monitor geeft sturingsinformatie over zowel de planning als de aantallen en kwaliteit van de woningbouw. De bestuurlijk opdracht is in 2023 vastgesteld en de eerste monitor zal in 2024 beschikbaar zijn. Er wordt ondertussen gewerkt aan de inrichting van de digitale systemen zodat alle informatie in de toekomst in één systeem beschikbaar is.

Ruimtelijke Ordening (RO)

Ruimtelijke puzzel

Het kabinet heeft in de Ruimtelijke Ordeningsbrief van december 2022 drie nationale perspectieven met opgaves en enkele oplossingsrichtingen opgesteld met als basis 'water en bodem sturend'. De provincies hebben de taak gekregen om met ruimtelijke voorstellen te komen. Dit is de input voor een nieuwe Nota Ruimte, waarvan de contouren naar verwachting nog door dit demissionaire kabinet worden uitgewerkt. Vanuit Smart Delta Drechtsteden en Gorinchem hebben we een handreiking voor het ruimtelijk arrangement van provincie en Rijk opgesteld. Het is onze gezamenlijke input, naar Rijk en provincie, waarin gezocht is naar een balans tussen de ruimtelijke functies in ons gebied. De kwaliteit van leven en brede welvaart zijn daarbij leidende principes. We spreken hier nadrukkelijk over een handreiking richting provincie en Rijk. We schetsen een beeld en richting, nadrukkelijk geen blauwdruk.

Om tot deze handreiking te komen zijn er ambtelijke werksessies georganiseerd in samenwerking met Gorinchem en deels met Molenlanden. Molenlanden heeft er uiteindelijk voor gekozen om input te leveren richting provincie in samenwerking met Krimpenerwaard. Ter onderbouwing van de handreiking zijn er facts en figures (analyse van de regio) in beeld gebracht door John Stohr Advies en is kaartmateriaal gemaakt door West8.

Deze handreiking is mede aanleiding geweest voor overleg met andere regio's over de Ruimtelijke Puzzel, zowel over inhoud als proces (o.a. Groot Rijnmond en Haaglanden) en met de provincie Zuid-Holland. De handreikingen van Haaglanden en Drechtsteden-Gorinchem zijn expliciet benoemd in het Ruimtelijk Voorstel van de provincie om samen verder te bespreken. Een eerste ambtelijk overleg is reeds kort voor de kerst geweest.

Provinciaal- en Rijksbeleid

Vanuit de Drechtsteden wordt de ontwikkeling van relevant beleid op het gebied van RO nauwlettend gevolgd en informatie-bijeenkomsten en werksessies bijgewoond. Waar nodig worden in samenwerking met de gemeenten zienswijzen en hoorzittingen voorbereid. In 2023 waren onderstaande ontwikkelingen het meest relevant:

- 5e herziening omgevingsbeleid
- Start 6e herziening omgevingsbeleid
- Ruimtelijk Voorstel
- Contourennotitie Nota Ruimte
- NOVEX Zuidelijke Randstad en Haven Industrieel Complex.

Samenhang met andere opgaven

Samenhang met Wonen & Volkshuisvesting

Wonen heeft de focus op beleid en stuurt op de kwaliteit die we moeten bouwen in de regio: woningtype, prijssegment en eigendomsverhouding (koop/huur). Dit vormt de basis voor de versnelling van de bouw en de gebiedsontwikkelingen.

Samenhang met Werken en Economie

De samenhang tussen de werkopgave en de woningbouwopgave is tweeledig:

- De beroepsbevolking die nodig is in de toekomst vraagt om een daarop afgestemd woningbouwprogramma (dus ook bouwen voor bijvoorbeeld young professionals). Het moet ook voor deze groepen aantrekkelijk en bereikbaar zijn om in de Drechtsteden te komen werken en te wonen.
- De woningbouwopgave richt zich in fysieke zin vooral op locaties binnen de verstedelijkingscontouren van de regio en neemt een verstedelijkingsdruk met zich mee. In sommige gevallen laat de economische functie zich ruimtelijk prima combineren met de woonfunctie (denk aan diensten, zorg, detailhandel en horeca), maar bij gezoneerde industrie (milieucontour) is dat lastiger en kan er sprake zijn van conflicterend belang. In het laatste geval vraagt dit automatisch om een scherpere afweging van waar we transformatie naar wonen voor ogen hebben en waar bijvoorbeeld doorschuif van bedrijvigheid (over de gemeentegrenzen heen) nodig is, zoals Peute naar voormalig Nedstaalterrein. Dit speelt zich met name af op en rond onze oevers.

Samenhang met Bereikbaarheid en Mobiliteit

- Inzet is om te bouwen nabij hoogwaardig openbaar vervoer (HOV): Spoorzone Dordrecht-Zwijndrecht, waterbushaltes, HOV-buslijnen, MerwedeLingelijn (feeder naar Dordrecht Centraal Station).
- In november is er een gezamenlijk bestuurlijk overleg georganiseerd (bereikbaarheid, bouwen en wonen) om de gedeelde opgaven verder te verkennen.

Samenhang met Energietransitie

- Alle nieuwbouw is energieneutraal of energieleverend.
- Goede afstemming met betrekking tot de grote ruimtevragers, waaronder de woningbouwopgave en energieopgave, om de beperkte ruimte die wij in de Drechtsteden hebben optimaal te benutten.
- Impact van nieuwbouw vertalen in de netimpact en borgen in de Regionale Energiestrategie.

Externe betrekkingen en lobby

Ten behoeve van de woningbouwopgave nabij hoogwaardig openbaar vervoer is er een bijeenkomst georganiseerd met Statenleden in Sliedrecht op de locatie waar de realisatie van Sliedrecht Noord is voorzien.

Communicatie

In de communicatie leggen we de focus op samenwerken en de gezamenlijke doelen omdat samenwerking met partners essentieel is om de ambities binnen de bouwopgave te bereiken. Dit doen we via LinkedIn, de website en de maandelijkse nieuwsbrief van Smart Delta Drechtsteden. Enkele voorbeelden zijn het interview met kwartiermaker Jaap Paans over de actiepunten en het belang van de Regionale Bouwtafel Drechtsteden en het interview met programmamanager Nicole Op de Laak over de complexe ruimtelijke vraagstukken in de regio. Om onze stakeholders op de hoogte te houden en te laten zien wat er gebeurt zijn er artikelen gepubliceerd over verschillende bouwprojecten in de regio en de verkoopmonitor. Dit draagt positief bij aan het op de kaart zetten van de regio Drechtsteden als aantrekkelijke regio om te blijven wonen of naar te verhuizen.

Maarten Burggraaf en Robbert Kreukniet

Namens het bestuurlijk overleg Bouwen en Ruimtelijke Ontwikkeling

WONEN EN VOLKSHUIS- VESTING

Wat willen we bereiken?

- 25.000 nieuwe woningen en een woningbouwprogramma dat een bijdrage levert aan de sociaaleconomische schaa sprong.

Onze kernopgaven

- Inlopen tekorten conform huidige regionale woonvisie. Dit betekent bij autonome groei een zelfde aantal sociale huurwoningen als op 1-1-2016 (pas-op-de-plaats-beleid).
- Bevorderen van een evenwichtige spreiding van sociale huurwoningen binnen de regio.
- Toevoegen sociale woningbouw naar behoefte in alle sociale prijsklassen en zorgen voor voldoende waarborg dat deze woningen ook op de langere termijn sociaal blijven.

Wat hebben we bereikt?

- Op 14 maart 2023 is de Regionale Realisatie Agenda Samenwerkende Regio's Zuid Holland Zuid met provincie en Rijk ondertekend. De Drechtsteden regio was hierin penvoerder. Na ondertekening van de Regionale Realisatie Agenda is een overlegstructuur opgezet met de samenwerkende regio's Zuid-Holland Zuid, de provincie en het ministerie van BZK.
- We hebben op diverse manieren de onderlinge samenwer-

king versterkt met corporaties, met marktpartijen, met de provincie en met het Rijk.

- In 2023 is de huisvestingsverordening (beleidsarm) geactualiseerd. Dit is belangrijk voor de verdeling van schaarse, goedkopere woningen.
- Om meer inzicht te geven in vraag en aanbod op de woningmarkt zijn in 2023 twee onderzoeken gestart. Dat is een woningmarktanalyse die we samen met de woningcorporaties uitvoeren en een onderzoek naar specifiek de particuliere huurvoorraad in de Drechtsteden.
- Toepassen nieuwe wet- en regelgeving: iedere gemeente heeft de Wet goed verhuurderschap geïmplementeerd waarbij gezamenlijk is gewerkt aan het opzetten van een meldpunt en de communicatie hierover.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Regionale Realisatie Agenda Wonen Samenwerkende regio's Zuid-Holland Zuid

Om het landelijke woningtekort terug te dringen tot een gezonder evenwicht heeft de Rijksoverheid met het Programma Woningbouw nationaal ingezet op de realisatie van 900.000 woningen tot en met 2030. Om dit te realiseren wordt in de Nationale Woon- en Bouwagenda gestreefd naar de groei tot 100.000 nieuwbouwwoningen per jaar vanaf 2024, waarvan vanaf 2025 ten minste 2/3e betaalbaar en 30% sociale huur.

Voor de provincie Zuid-Holland geldt dat de inzet per regio samen met de partners is uitgewerkt in Regionale Realisatie Agenda's (voorheen bekend als woondeals). Het doel van de Regionale Realisatieagenda's is dat Rijk, provincie en regio's/gemeenten samen afspraken maken over kwantitatieve en kwalitatieve doelstellingen en het oplossen van de kritische succesfactoren (knelpunten) om de versnelling van de woningbouw te kunnen realiseren.

Gedeputeerde Koning van woningbouw heeft de vier zuidelijke regio's van Zuid-Holland verzocht de Realisatie Agenda gezamenlijk op te pakken als zogenoemde 'samenwerkende regio's Zuid-Holland Zuid', onder penvoerderschap vanuit de Drechtsteden. Op 14 maart 2023 is de 'Regionale Realisatie Agenda Wonen Samenwerkende regio's Alblasserwaard, Drechtsteden, Goeree-Overflakkee en Hoeksche Waard' ondertekend. Hierin is opgenomen dat de samenwerkende regio's zich samen met de woningcorporaties en andere partijen inspannen voor realisatie van 20.793 woningen tot 2030. Er zijn afspraken vastgelegd over een focus op de voortgang en versnelling van de uitvoering van de plannen, het laten vaststellen van bestemmingsplannen (zodat de harde plancapaciteit op een voldoende niveau blijft) en het programmeren van voldoende betaalbare woningen (waaronder sociale huurwoningen). Ook zijn afspraken uitgewerkt over de samenwerking en de monitoring van de voortgang.

Versterken samenwerking

Na ondertekening van de Regionale Realisatie Agenda (RRA) is een overlegstructuur opgezet met de samenwerkende regio's Zuid-Holland Zuid, met de provincie en met het ministerie van BZK. Vanuit de Drechtsteden is ingezet op het verbinden van alle partijen rondom de opgave zoals beschreven in de Realisatie Agenda. We hebben ook vorm gegeven aan de Regionale Bouwtafel in de Drechtsteden (zie hoofdstuk 'Bouwen en RO'). Hoewel de corporaties geen ondertekenaar zijn van de RRA, hebben we ervoor gezorgd dat zij op alle lagen betrokken zijn bij de uitvoering van de afspraken. De corporaties hebben zitting in de Woondealafspraken, in de Regionale Bouwtafel en bij de overleggen met de samenwerkende regio's en de provincie. Daarnaast is binnen de Drechtsteden gestart met het gezamenlijk (gemeenten en woningcorporaties) uitvoeren van een Woningmarktanalyse.

Ook zetten we in op het continueren en versterken van de huidige samenwerking tussen de gemeenten op het gebied van Wonen en Volkshuisvesting.

Samenhang met andere opgaven

De opgaven rondom Wonen en Volkshuisvesting en Bouwen en Ruimte zijn nauw verweven met elkaar. De inzet die in 2023 is gepleegd op Bouwen en Ruimte is er mede op gericht om de doelen zoals omschreven in de Regionale Realisatie Agenda te behalen:

- We hebben in 2023 de woningproductie weten op te schroeven;
- Er wordt gestuurd op het realiseren van woningbouwplannen, waarbij een gezamenlijke aanpak van knelpunten in de uitvoering wordt verkend;
- Via de Regionale Bouwtafel wordt samen met relevante partners zoals ontwikkelaars en woningcorporaties een impuls gegeven aan versnelling van de woningbouw.

Er is sprake van samenhang met de opgaven 'Werken en Economie', 'Bereikbaarheid en Mobiliteit' en 'Energietransitie'. Deze samenhang is daar waar het gaat om nieuwbouwrealisatie beschreven in het hoofdstuk 'Bouwen en RO'. Kijkend naar de bestaande woningvoorraad heeft de energietransitie grote impact op het wooncomfort en betaalbaarheid van het wonen voor zittende bewoners. Met de woningcorporaties wordt nauw samengewerkt aan de energietransitie.

Externe betrekkingen en lobby

In 2023 is ingezet op het aanjagen van extra provinciale middelen die onze woningbouwopgave een boost kunnen geven. De regio heeft in 2023 in totaal 564.000 euro aan subsidiegelden ontvangen van de provincie, waarvan 194.000 euro uit de Subsidieregeling Vliegende Brigade Zuid-Holland en 370.000 euro uit de Subsidieregeling Knelpuntenpot sociale huur en middenhuur Zuid-Holland.

Communicatie

De regio Drechtsteden op de kaart zetten als aantrekkelijk woon- en werkgebied was en is nog steeds een van de communicatieambities. We dragen hier aan bij door inwoners en andere stakeholders te laten zien wat er gebeurt, welke bouwplannen er aan komen en welke projecten zijn gerealiseerd. Elk kwartaal publiceren wij artikelen over de verkoopmonitor en andere projecten via de communicatiekanalen van Smart Delta Drechtsteden. Hiernaast is het afgelopen jaar ook ingezet op interne communicatie en externe communicatie met onze partners. Het is belangrijk dat de neuzen dezelfde kant op staan, kennis gedeeld wordt en iedereen zich goed geïnformeerd en betrokken voelt. Onze partners weten van de ontwikkelingen in de regio, welke bijdrage zij kunnen leveren en waarom samenwerken noodzakelijk is om onze ambities te behalen.

Ton Spek en Peter Heijkoop

Namens het bestuurlijk overleg Wonen en Volkshuisvesting

ECONOMIE & WERKEN

Wat willen we bereiken?

- Groei van 30.000 banen in deze regio, passend bij het profiel van ons bedrijfsleven.
- Een gezamenlijk ecosysteem:
 - o Waar bedrijven en professionals elkaar vinden en versterken;
 - o Waar we investeren in Human Capital;
 - o Met een aantrekkelijk vestigingsklimaat waarin ook woonklimaat en bereikbaarheid essentieel zijn.

Werken waar je woont. Dat betekent bestaande banen behouden en nieuwe bedrijven en werkgelegenheid naar de regio halen. Maar ook investeren in goed opgeleide mensen die aan de vraag van het bedrijfsleven in onze regio kunnen voldoen.

Onze kernopgaven

- Werken aan banengroei en nieuwe investeringen, zowel kwantitatief als kwalitatief. Kijkend naar sectoren waar we de komende jaren groei verwachten én die maatschappelijk-economisch verdienvermogen en toegevoegde waarde voor de regio hebben.
- Zorgen voor fysieke én milieuruimte voor bedrijven om te groeien, door te zorgen voor het juiste bedrijf op de juiste plaats (regionale programmering), kijkend naar locatie specifieke eisen (denk aan watergebonden infrastructuur).
- Werken aan een dynamische arbeidsmarkt, met een op de vraag van de werkgevers toegesneden onderwijsaanbod en aanpassingsvermogen van de beroepsbevolking (o.a. via

leven lang ontwikkelen).

- Werken aan vernieuwing van de industrie (credo: 'van staal naar digitaal'), met ondersteuning bij innovatie, faciliteiten (pre-competitieve innovatieprogramma's en faciliteiten zoals Fieldlab Smart Industry) en het verstrekken van toegang tot kapitaal voor innovatie en groei etc.

Wat hebben we bereikt?

Vestigingsklimaat

- Met succes is gewerkt aan de verplaatsing van Peute van de 2e Merwedehaven naar het voormalig Nedstaalterrein. In 2023 is het bedrijf verhuisd, onder begeleiding van ROM-D.
- Het aantal banen is gestegen tot 145.547 (in 2017 betrof dit 130.633).
- Er zijn diverse resultaten behaald voor wat betreft promotie van en acquisitie voor de regio, onder andere door de inspanningen van Deal, zoals het bezoek van minister Mickey Adriaansens aan de regio in september.
- We hebben diverse ruimtelijk-economische successen geboekt, zoals Pier14 als nautische toplocatie in Zwijndrecht.

Human capital

- In 2023 hebben we meer dan 120 leerwerktrajecten gerealiseerd. Het merendeel is uitgevoerd door GKN Fokker en de Beroepentuin. Dit vanuit de mbo-aanpak baas over je eigen toekomst.
- De focus ligt hierbij op scholing richting duurzame beroepen in de techniek en de energietransitie. Daarnaast zijn er vanuit Passie voor Onderwijs Drechtsteden diverse

geslaagde activiteiten uitgevoerd om de instroom van leerkrachten in het primair onderwijs te vergroten. Er hebben 113 personen (zij-instromers) meegelopen in het onderwijs. De instroom over 2023 bedroeg 70 nieuwe leerkrachten (zij-instroom/ pabo/ onderwijsassistent).

- Om het talent van de beroepsbevolking in de Drechtsteden te benutten, ontwikkelen en behouden is een project gestart 'Meer talenten aan het werk'. Het resultaat hiervan is dat er in 2023 600 inwoners zijn toegetreden tot de arbeidsmarkt vanuit het onbenut potentieel.
- In 2024 vliegen we dit vraagstuk aan vanuit de strategische personeelsvraagstukken van werkgevers in onze regio. Als overheid faciliteren en ondersteunen we om samen met onderwijs en sociaal tot oplossingen te komen.
- Regionaal komt er steeds meer aandacht voor het 'Ondernemen met impact' en de manier waarop we ondernemers als overheid hierin kunnen stimuleren, faciliteren en een streepje voor kunnen geven. In 2024 pakken we hier actief op door, zodat banen steeds beter passen bij onze beroepsbevolking en het arbeidspotentieel van onze inwoners beter wordt benut.

Innovatie

- Van de vijf Innovatie Roadmaps binnen de Regio Deal zijn er twee geselecteerd voor doorontwikkeling op basis van gerealiseerde resultaten en verwachte impact. Dat zijn de Innovatie Roadmaps Duurzaam Varen en Delta Technologie.
- Vervolgens zijn de clusters ZED-Hub en Refit-Alliantie uitgebreid met nieuwe deelnemers.
- Ook zijn diverse projecten ontwikkeld binnen deze clusters, zoals de ombouw van een baggerschip naar waterstof aandrijving, met een succesvolle test in de Rotterdamse haven.
- Het MKB-Katalysatorfonds is doorontwikkeld naar de MKB Innovatieregeling Drechtsteden-Gorinchem, als vervolg op de Innovatie Roadmaps. Hier kunnen MKB-ondernemers met technische aanvragen voor prototyping en haalbaarheidsonderzoeken terecht voor een subsidiebedrag tot 50.000 euro.
- In het kader van de opstart van de Sectoragenda Maritieme Maakindustrie hebben we speciaal gezant Marja van Bijsterveldt in juni in de regio ontvangen, een gesprekstafel georganiseerd met diverse scheepsbouwbedrijven en een ontmoeting met de onderwijsinstellingen DaVinci en HOD geregeld in de Duurzaamheidsfabriek.
- In juli-augustus is er vervolgens een Regionale Agenda voor de Maritieme Maakindustrie Drechtsteden opgesteld, als input voor de nationale Sectoragenda Maritieme Maakindustrie.
- Medio 2023 is een grote projectaanvraag, van ca 20 miljoen euro gehonoreerd in het Nationaal Groeifonds; het betreft het project PPS SCALE: Energietransitie in de Gebouwde Omgeving. Dit is een project gericht op de bouwsector waar leren, werken & innoveren centraal staat.

- Tevens is een Triple Helix innovatieproject opgestart voor de ontwikkeling van een groene waterstof productie installatie in Sliedrecht. Dit project is gestart vanuit een Innovatietafel van de Werkgevers Drechtsteden

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- EDB heeft strategisch input gegeven aan de pijler Toegepaste Innovatie van de Regio Deal. DEAL heeft operationeel uitvoering gegeven aan het innovatiebeleid door inzet van business development capaciteit, bijvoorbeeld in de baggersector en digital mainport. Ook heeft DEAL onder andere deelgenomen aan de beurs Europort 2023, op de stand van Rotterdam Maritime Capital of Europe.
- In 2023 heeft een herprioritering van de middelen plaatsgevonden, waarbij er tevens een traject is opgestart om te komen tot een (optimalisering van) een regionale strategische uitvoeringsconstellatie.
- In 2023 is de regionale bedrijventerreinen strategie geactualiseerd.
- In maart is er een succesvolle SCALE Innovation Award georganiseerd voor start-ups, met meer dan 200 bezoekers.
- In april waren we de hostingpartner van Maritime Innovation Platform in het Energiehuis in Dordrecht, met meer dan 500 deelnemers; overwegend ondernemers uit de maritieme maakindustrie.
- Vanuit techniekpromotie is er een logistieke roadshow uitgevoerd waarbij alle vmbo scholen in de regio zijn bezocht. Vanuit diverse actielijnen is gewerkt aan techniekpromotie en dit is tevens gekoppeld aan Kinderkrant Drechtsteden.
- Om onze doelstellingen op het gebied van talent en onbenut arbeidspotentieel te realiseren is er een onderzoek door SEOR uitgevoerd. Met de uitkomsten van het onderzoek wil de regio Drechtsteden in samenwerking met haar partners activerings- en stimuleringsmiddelen ontwikkelen en inzetten om de populatie onbenut arbeidspotentieel van nog meer waarde te laten zijn. Het rapport biedt een grondige analyse van dit potentieel. Dit geeft meer inzicht in specifieke doelgroepen binnen deze groep en de (persoonlijke) motieven die maken dat dit deel van de arbeidsmarkt waardevol is voor de regio Drechtsteden.
- Door BAAS (baas over je eigen toekomst) zijn de diverse social media kanalen weer flink ingezet. Vanuit Baas hebben we samen met de partners de regio gepresenteerd op de Binnenvaarddagen ('1 loket gedachte' voor inwoners en werkgevers).

Samenhang met andere opgaven

Samenhang met Bouwen en Wonen

De samenhang tussen de werkopgave en de woningbouwopgave is tweeledig:

1. Een beeld van de toekomstige beroepsbevolking die nodig is voor de groei van banen vraagt ook om een daarop afgestemd woningbouwprogramma (dus ook bouwen voor bijvoorbeeld young professionals). Het moet ook voor deze

groepen aantrekkelijk en bereikbaar zijn om in de regio Drechtsteden te komen werken en te wonen.

2. De woningbouwopgave richt zich in fysieke zin vooral op locaties binnen de verstedelijkingscontouren van de Drechtsteden-gemeenten en neemt een verstedelijkingsdruk met zich mee. In sommige gevallen laat de woonfunctie zich ruimtelijk prima combineren met de woningbouw (denk aan diensten, zorg, detailhandel en horeca), maar bij gezoneerde industrie (milieucontour) is dat lastiger. Er kan sprake zijn van conflicterend belang. In het laatste geval vraagt dit automatisch om een scherpere afweging van waar we transformatie naar wonen voor ogen hebben en waar bijvoorbeeld doorschuif van bedrijvigheid (over de gemeentegrenzen heen) nodig is. Dit speelt zich met name af op en rond onze oevers.

Samenhang met Bereikbaarheid en Mobiliteit

Bereikbaarheid, zowel via weg, water als spoor, blijft voor bedrijven essentieel. De bereikbaarheidsopgave is een voorwaarde voor economische ontwikkeling van werklocaties. Daarnaast nemen nieuwe doelgroepen op de arbeidsmarkt nieuwe mobiliteit met zich mee. Minder automobiliteit, meer ov. Goed georganiseerde ov-knooppunten – aansluitend op de Randstad – zijn de plekken waar nieuwe economische dynamiek ontstaat (Spoorzone Dordrecht – Zwijndrecht, maar ook de Merwedelingelijn).

Daarnaast gaat mobiliteit bij werken ook over vervoer- en goederenstromen en het stimuleren van vervoer over water. Dit laatste vraagt om het creëren vanuit terreinen waar ook op- en overslag van en naar het water gemaakt kan worden.

Samenhang met Energietransitie

Samen met opgave RES is een extra samenwerkingsstructuur gemaakt die heeft geleid tot een wijkaanpak 'Werken in de energietransitie' in Sliedrecht en Dordrecht. In deze wijkaanpak worden de talenten van inwoners gekoppeld aan de werkgelegenheidskansen die de energietransitie in hun eigen wijk biedt. Zo helpen we samen inwoners hun toekomstperspectief te verbeteren en dragen we bij aan de brede welvaart in de regio.

over het belang van een toonaangevende, kennis gedreven maakindustrie. In het bijzonder is er, met hulp van de ambassadeur, ingezet op lobby voor de maritieme agenda. Op dit dossier werken we in toenemende mate samen op het niveau van de Zuidelijke Randstad en de provincie Zuid-Holland.

Communicatie

Via onze eigen communicatiekanalen (website, social media, nieuwsbrief) en externe kanalen (via partners zoals DEAL en het MKB-Katalysatorfonds en via dag-, huis aan huis- en vakbladen) hebben we actief gecommuniceerd over mijlpalen en successen vanuit de opgave Werken & Economie. Belangrijke onderwerpen in 2023 waren onder andere de maritieme sectoragenda Drechtsteden, de Groeifonds bijdrage aan SCALE, de Smart Energy Hub in Sliedrecht, de verhuizing van Peute en belangrijke stappen binnen het uitvoeringsprogramma 'Meer talenten aan het werk'. Hiermee hebben we bijgedragen aan de positionering van de regio als een innovatieve en concurrerende (maritieme) topregio, met een toekomstbestendige arbeidsmarkt en een aantrekkelijk vestigingsklimaat. We hebben ingezet op het vergroten van de innovatiekracht in de regio, onder andere door communicatie rond de evenementen 'Scale Innovation Award' en 'Maritime Innovation Platform'. Ook informeerden we bedrijven en belangrijke stakeholders over de subsidiemogelijkheden vanuit het MKB-Katalysatorfonds. Tot slot heeft communicatie gefaciliteerd bij het vergroten van de bekendheid van Dordrecht Academy en bij de positionering van het Smart Campus Leerpark.

Maarten Burggraaf en Jan Nederveen

Namens het bestuurlijk overleg Economie en Werken

Externe betrekkingen en lobby

Er is flink ingezet op lobby richting (en met) andere overheden

BEREIKBAARHEID EN MOBILITEIT

Wat willen we bereiken?

- Goed openbaar vervoer
- Meer fietsgebruik
- Slimme mobiliteit
- Bereikbaarheid hoofdwegen netwerk regio Drechtsteden in verbinding met andere economische centra

Onze kernopgaven

- Verbeteren bereikbaarheid over weg, spoor en water
- Terugdringen autovervoer ten faveure van het openbaar vervoer en de fiets (meer ruimte voor de fiets) en aansluiten bij de mobiliteitsalliantie
- Verbinden (economische) hotspots met elkaar en OV
- Versterking regiofunctie stationsgebied Dordrecht
- Aanpak congestie snelwegen (A15, A16)

Wat hebben we bereikt?

- MIRT A15 is on hold gezet, de A15 gemeenten hebben gezamenlijk een bestuurlijke oproep gedaan om de regio voldoende geld te geven om de hinder zoveel mogelijk te beperken door mitigerende maatregelen te treffen. Naar aanleiding hiervan is samen met de werkgeversverenigingen

een plan voorgelegd aan minister Harbers.

- Er is een meerjaren maatregelen pakket vastgesteld samen met RWS en PZH.
- De pilot publieke mobiliteit is voorgelegd aan gedeputeerde Zevenbergen van provincie Zuid-Holland en het ministerie van I&W. Ook is het plan van aanpak samen met Stroomlijn en Qbuzz opgestart.
- Duurzaam varen is gestart met een pilot in de Biesbosch. Volvo Penta heeft ons gratis 2 nieuwe elektrische boten ter beschikking gesteld voor de verhuur, in ruil voor de vaartechnische data. De huurinkomsten waren voor ons. Deze pilot heeft ertoe geleid dat Volvo Penta Zweden geïnteresseerd is in onze pilot watertaxi.
- De waterbusverbinding Hooikade-Veerplein is voor de wintermaanden hersteld, dankzij herhaaldelijke bestuurlijke oproep bij gedeputeerde Baljeu.
- De eerste elektrische waterbussen zijn gaan varen, met wat vertraging en technische problemen die door Shipyard Damen zijn opgelost. Dit draagt enorm bij aan de doelstelling duurzaam varen.
- CROW heeft ons regionale mobiliteitsprogramma de eerste prijs gegeven vanwege het duurzaamheidsaspect.
- We hebben onze belangen behartigd met betrekking tot

verschillende werkzaamheden van bruggen en tunnels: Haringvlietbrug, Heinenoordtunnel, Drechtunnel, Noordtunnel, Brug over de Noord, Van Brienenoordbrug, Stadsbrug Dordrecht-Zwijndrecht.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

In 2023 heeft een aantal ambtelijke werkgroepen de ambities uit onze gebiedsvisie verder uitgewerkt:

- **Werkgroep OV**
Tussen gemeenten en regio zijn afspraken gemaakt over de rolverdeling voor het tot stand komen van regionale hubs. De regio bewaakt de voortgang, de individuele gemeenten zijn verantwoordelijk voor de realisatie. De te verwachten kosten voor de realisatie van de hubs is als input meegenomen voor inzet van het restbudget van de MIRT-verkenning A15.
- **Werkgroep Fiets**
De verschillende fietsnetwerken (regionaal fietsnetwerk, NTF, F15, Metropolitane fietsroutes) zijn in beeld gebracht, afgestemd en aangevuld indien nodig en er zijn focuspunten aangewezen waar speciale aandacht naartoe gaat de komende tijd.
- **Werkgroep Slimme mobiliteit**
De conceptvisie van de RAL is opgesteld en besproken. Daarnaast is er discussie geweest of de werkgroep bij mobiliteit thuishoort of bij energietransitie en/of duurzaamheid. Hier is nog geen uitsluitsel over.
- **Werkgroep Auto**
MIRT-verkenning A15 is afgerond met een gezamenlijk bestuurlijk gedragen standpunt over het voorkeursalternatief, mocht de MIRT-verkenning weer opgestart worden. Ook is er een groslijst samengesteld als inbreng voor de inzet van het restbudget van de MIRT-verkenning.

Samenhang met andere opgaven

Samenhang met Bouwen en Wonen

Inzet is om te bouwen nabij hoogwaardig openbaar vervoer (HOV)/regionale hubs: Spoorzone Dordrecht-Zwijndrecht, waterbushaltes, HOV-buslijnen, Merwedelinglijn (feeder naar Dordrecht Centraal Station). We hebben in november 2023 een gezamenlijk bestuurlijk overleg georganiseerd met RO en Bouwen om samen de agenda voor 2024 te bepalen.

Samenhang met Werk en Economie

Bereikbaarheid, zowel via weg, water als spoor, blijft voor bedrijven essentieel. De bereikbaarheidsopgave is een voorwaarde voor economische ontwikkeling van werklocaties. Daarnaast nemen nieuwe doelgroepen op de arbeidsmarkt nieuwe mobiliteit met zich mee. Zoals minder automobility, meer ov. Goed georganiseerde ov-knopen – aansluitend op de Randstad – zijn de plekken waar nieuwe economische dynamiek ontstaat (Spoorzone Dordrecht – Zwijndrecht, maar ook de Merwedelinglijn). Daarnaast gaat mobiliteit bij werken ook over vervoer- en

goederenstromen, met het stimuleren van vervoer over water. Dit laatste vraagt om het creëren vanuit terreinen waar ook op- en overslag van en naar het water gemaakt kan worden.

Samenhang met Energietransitie

- Realisatie van benodigde (laad)infrastructuur voor elektrisch vervoer;
- Stimuleren gebruik van de fiets en OV;
- Waterstofinitiatieven met betrekking tot personenvervoer en vervoer over water;
- Impact van gekozen mobiliteitsoplossingen vertalen in de netimpact en borgen in de Regionale Energiestrategie.

Externe betrekkingen en lobby

De lobbyagenda Mobiliteit Drechtsteden 2023 – 2026 is opgesteld en vastgesteld in het bestuurlijk overleg Bereikbaarheid. Ook hebben we een vervoerswaarde onderzoek gedaan waarin we de potentie voor de waterbushalte in Hardinxveld Giessendam aantonen. De onderbouwing om de waterbuslijnen met elkaar te verbinden en zo de OV lijn over water door te trekken naar Gorinchem is hiermee gereed.

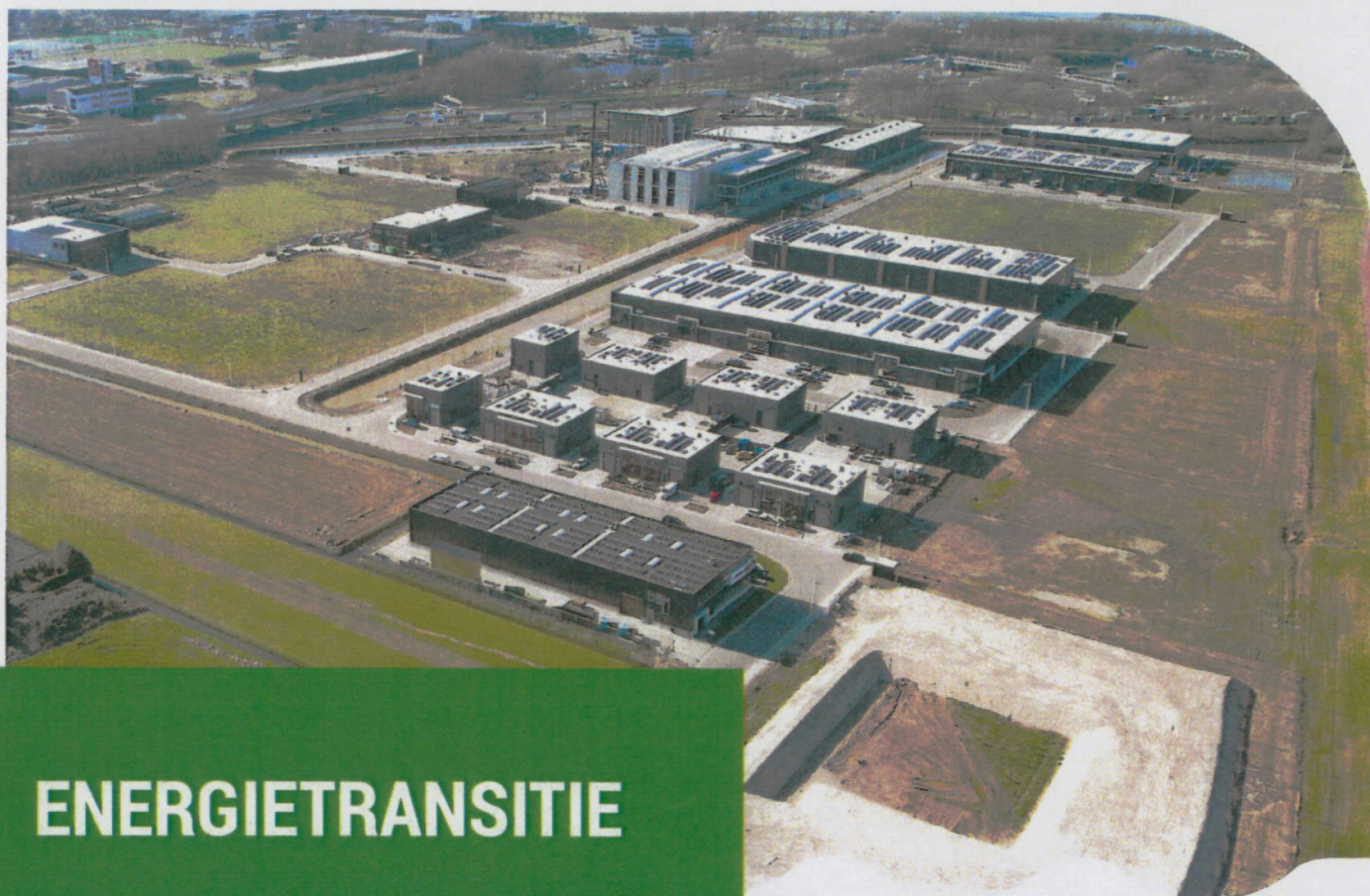
Naar aanleiding van het 'on hold' zetten van de A15, zijn we ook in gesprek gegaan met de werkgeversverenigingen en hebben samen met hen een bezoek gebracht aan minister Harbers om aandacht te vragen voor onze regio. Hier is een plan neergelegd om hinder tegen te gaan, vooruitlopend op de hinder die we voorzien als de Van Brienenoordbrug in groot onderhoud gaat in 2027. De eerste vooruitzichten zijn dat we 16 miljoen euro beschikbaar krijgen voor mitigerende maatregelen. Ons verzoek is om 90 miljoen euro beschikbaar te stellen. We investeren dit geld in fietspaden, hubs en het vergroten van de OV capaciteit van de waterbus inclusief een halte in Hardinxveld-Giessendam en meer capaciteit op de Merwedelinglijn.

Communicatie

Via de communicatiekanalen van Smart Delta Drechtsteden informeerden we onze stakeholders over wegafsluitingen, fietsstimuleringsacties en andere diensten voor werkgevers. Door middel van interviews en artikelen is ingezet op het stimuleren van ondernemers om slimmer om te gaan met mobiliteit, zoals hybride werken of reizen buiten de spits. In 2023 ondervond de regio flinke hinder van grote onderhoudsprojecten, waaronder de Haringvlietbrug en de Heinenoordtunnel. In samenwerking met Rijkswaterstaat en Zuid-Holland Bereikbaar hebben we zoveel mogelijk ondernemers en inwoners geïnformeerd en gestimuleerd om zich voor te bereiden op deze werkzaamheden. Hierbij werden de Drechtsteden-gemeenten voorzien van toolkits om te gebruiken voor de lokale communicatie richting inwoners en ondernemers.

Ramon Pardo en Rik van der Linden

Namens het bestuurlijk overleg Bereikbaarheid en Mobiliteit

ENERGIETRANSITIE

Wat willen we bereiken?

- Onze regio als één van de regionale koplopers in Nederland op het gebied van energietransitie.
- Samen met onze partners zetten wij ons in voor een Energieneutraal Drechtsteden in 2050.

Onze kernopgaven

In de Regionale Energiestrategie 1.0 zijn de onderstaande doelstellingen voor 2030 vastgesteld:

- We willen tenminste 20% minder energie (elektriciteit en gas) verbruiken ten opzichte van 2020.
- We wekken tenminste 0,37 terawattuur (TWh) duurzame energie op (1,1% nationale opgave).
- We maken tenminste 12.000, maar liever 25.000 extra bestaande woningen aardgasvrij door middel van aansluiting op een warmtenet.
- We verduurzamen op het gebied van mobiliteit.

Bovendien gaan we voor een betaalbare, betrouwbare, duurzame en rechtvaardige energievoorziening, waarbij de balans met onze regionale en lokale economie, leefbaarheid en kwaliteit van landschap en natuur voorop staat.

Wat hebben we bereikt?

- Oplevering eerste voortgangsrapportage regionale energiestrategie
- Uitbreiding & Ontwikkeling warmtenet
- Meerjarige ontzorgingsaanpak & Soorten Management Plannen
- Platform Duurzaam Drechtsteden
- Ruimtelijke inpassing extra trafo-stations
- Ontwikkeling digital twin energiesysteem & faciliteren innovatietafels energiedelen
- Ontwikkeling arbeidsmarkt en energietransitie
- Duurzame opwek

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Oplevering eerste voortgangsrapportage regionale energiestrategie

In 2023 hebben we de eerste [voortgangsrapportage](#) van de regionale energiestrategie opgeleverd. Hierin valt te lezen hoe de regio ervoor staat met betrekking tot de doelstellingen die in 2021 zijn vastgelegd in de Regionale Energiestrategie 1.0. In de voortgangsrapportage staat informatie over de stappen die zijn gezet, de resultaten die zijn bereikt én waar momenteel aan

wordt gewerkt.

Uitbreiding & ontwikkeling warmtenet

In mei 2021 waren er ongeveer 7.500 woningequivalenten aangesloten op warmtenetten. Sindsdien zijn er ongeveer 3.000 extra woningen aangesloten. Deze versnelling is deels tot stand gekomen door de intensieve samenwerking tussen de gemeenten, woningcorporaties, warmtebedrijf HVC, netbeheerder Stedin en de provincie Zuid-Holland. Daarnaast is de versnelling mogelijk geworden door verkregen (Rijks)bijdragen.

Sinds juni geldt het warmtenet in Dordrecht als het eerste aardgasvrije warmtenet in Nederland. Deze mijlpaal is bereikt door de ingebruikname van een elektrische boiler en de slibverbrandingsinstallatie. Door deze twee nieuwe warmtebronnen wordt het warmtenet ook minder afhankelijk van afvalverbranding.

Naast deze ontwikkelingen met betrekking tot het warmtenet, zijn we ook nadrukkelijker aan de slag gegaan met de alternatieve transitiepaden. Dit betreft bijvoorbeeld individuele warmteoplossingen. In 2024 moet dit leiden tot een volledig dekkend handelingsperspectief voor alle inwoners.

Uiteraard zijn we trots op de behaalde resultaten. Tegelijkertijd concluderen we dat de huidige processen en inzet nog niet leiden tot de benodigde snelheid en realisatie van de uitrol van het warmtenet en de warmtetransitie als geheel. Het afgelopen jaar is dan ook met de samenwerkingspartners gesproken over de koers voor de komende jaren. Naar aanleiding hiervan hebben de gemeenten en partners in januari jongstleden hun steun uitgesproken voor een versnellingsprogramma.

Meerjarige ontzorgingsaanpak & Soorten Management Plannen
Via het Nationaal Isolatieprogramma hebben gemeenten de beschikking gekregen over aanvullende middelen, ten behoeve van isolatie- en ventilatiemaatregelen voor woningen met een laag energielabel en met een lage WOZ-waarde. Met oog op deze middelen werken de gemeenten samen aan een collectieve ontzorgingsaanpak. Binnen de aanpak staat centraal dat de opgave tot 2050 doorloopt en dat verkregen kennis, expertise en data vanuit dat perspectief vergaard wordt en bruikbaar blijft. Leren en verbeteren staan centraal om het effect te vergroten, de propositie te verbeteren en de doelgroep steeds beter te leren kennen. Ook wordt er in de aanpak zoveel mogelijk samengewerkt met lokale bouw- en installatiebedrijven.

De opgave van het grootschalig verduurzamen van bestaande woningen én de toekomstige woningbouwopgave vergt vanuit de gemeentelijke organisaties aanvullende inspanning om te voldoen aan de Wet Natuurbescherming. Om gemeenten hierbij te helpen, heeft de provincie het instrument Soorten Management Plannen (SMP) geïntroduceerd. Hiermee wordt bijgedragen aan de bescherming van gebouw bewonende soorten zoals de huismus, gierzwaluw en vleermuizen. De gemeenten werkten op dit thema nauw samen en hebben een gezamenlijke aanbe-

steding vormgegeven, waardoor zij in 2024 snel kunnen starten met de benodigde onderzoeken om een SMP op te stellen.

Platform Duurzaam Drechtsteden

In het afgelopen jaar zijn de voorbereidingen getroffen voor de lancering van het platform [Duurzaam Drechtsteden](#). Dit informatiekanaal is op 1 januari 2024 gelanceerd en biedt handelingsperspectief aan de diverse doelgroepen om hun panden te verduurzamen. Het platform faciliteert en communiceert daarnaast over acties, diensten en initiatieven die door de gemeenten (individueel of gezamenlijk) worden aangeboden of ondersteund.

Ruimtelijke inpassing extra trafo-stations

Om de dreigende congestie het hoofd te bieden, zal onze netbeheerder Stedin het elektriciteitsnet o.a. middels extra verdeel- en distributiestations verzwaren. Voor 2050 zullen er naar verwachting zo'n 800 MSR stations (trafohuisjes) in de regio Drechtsteden bij moeten komen. Stedin heeft daartoe het zogeheten Buurtproces opgezet met het doel om gezamenlijk met de gemeenten de locaties en het uiterlijk van de nieuwe stations te bepalen. Regionaal werken de gemeenten op dit vlak met de netbeheerder samen om zo de doorlooptijden zoveel mogelijk te verkorten.

Ontwikkeling digital twin energiesysteem & faciliteren innovatietafels energie delen

Op steeds meer plekken in Nederland is de netcapaciteit schaars, waardoor er netcongestie ontstaat. Deze congestie beperkt niet alleen de groeimogelijkheden voor bijvoorbeeld ondernemers, maar kan ook verduurzaming en ruimtelijke ontwikkelingen belemmeren, of tot spanningsproblemen en lang(re) wachttijden voor een aansluiting leiden.

Netcongestie ontstaat omdat we meer energie zijn gaan transporteren en de pieken van opwek en gebruik groter zijn geworden. We kunnen het net efficiënter gebruiken door van onderop lokale energiebronnen en energie-infrastructuur slim te benutten. Dat is belangrijk, omdat slimme ontwikkeling van het integrale, lokale energiesysteem bijdraagt aan het uitstellen en verzachten van de impact van netcongestie. Met oog hierop zijn we begonnen met het in beeld brengen van wenselijke oplossingen en scenario's.

Zo zijn we in 2023 gestart met de ontwikkeling van een simulatietool (digital twin). Met dit instrument krijgen we dynamisch inzicht in mogelijke keuzes en gevolgen voor het integrale energiesysteem. Het instrument passen we toe via de [innovatietafel energie](#) van de Werkgevers Drechtsteden, bij bedrijventerreinen in de regio Drechtsteden. Dit om hiermee de oprichting van energiecoöperaties te ondersteunen en faciliteren. Binnen de energiecoöperaties gaan de aangesloten bedrijven samen energie uitwisselen, opslaan en opwekken. Bovendien passen we de simulatietool toe om een transitievisie te ontwikkelen voor ons

lokale energiesysteem.

Ontwikkeling arbeidsmarkt en energietransitie
Smart Campus Leerpark (SCALE) heeft het afgelopen jaar een impuls van 9 miljoen euro uit het Nationaal Groeifonds gekregen voor een programma dat gericht is op het opleiden van vakmensen voor de energietransitie. Met de inbreng van alle aangesloten partners heeft het programma een omvang van 21,5 miljoen euro. Een belangrijk onderdeel van het programma is het versterken en deelbaar maken van de bewezen concepten, zodat andere partijen niet opnieuw het wiel hoeven uit te vinden. Daarnaast kent het ook een sociale component, waarbij het streven is om mensen die nu niet werken een kans te geven om snel en laagdrempelig aan de slag te gaan in de energietransitie.

Daarnaast zijn in het afgelopen jaar diverse mensen aan het werk gegaan binnen de energietransitie na een leerwerktraject bij de [Beroepentuin](#). Via deze aanpak, die volgend jaar ook grootschaliger in Dordrecht zal worden toegepast, draagt de energietransitie bij aan de regionale economie en aan verbetering van welzijn en welvaart.

Duurzame opwek

In het afgelopen jaar zijn er belangrijke stappen gezet met betrekking tot het uitwerkingsgebied Kijfhoek en het uitwerkingsgebied A15. In beide gebieden zijn er initiatieven voor een zonnepark in voorbereiding. Van de doelstelling van 0,37 TWh aan duurzame opwek in 2030, was er medio 2023 in totaal 0,09 TWh gerealiseerd.

Met betrekking tot zon op land zijn we de haalbaarheid van zonnepanelen in de berm van de snelwegen en op geluidsschermen in onze regio aan het verkennen. De A16 en N3 zijn in dit kader opgenomen in het programma Opwek van Energie op Rijksground (OER). In het programma wordt verkend waar en hoe we met steun van de omgeving grootschalig energie kunnen opwekken op Rijksgrounden. Deze gesprekken sluiten nauw aan bij de doelstelling voor zon in restructuimten, die in onze RES is opgenomen en uitgewerkt.

Samenhang met andere opgaven

Samenhang met Bouwen en Wonen

- Alle nieuwbouw is energieneutraal of energieleverend.
- Goede afstemming van de ruimtevraag vanuit de woningbouwopgave en energieopgave, om de beperkte ruimte die wij in de regio hebben optimaal te benutten.
- Impact van nieuwbouw vertalen in de netimpact en borgen in de Regionale Energiestrategie.

Samenhang met Economie en Werken

- Benutten van (grote) benodigde investeringen om de regionale economie en arbeidsmarkt te versterken.
- Stimuleren dat organisaties werkzaamheden zoveel mogelijk door regionale partijen uit laten voeren, om hiermee regionale inwoners kansen op de arbeidsmarkt te bieden

en de regionale economie te stimuleren.

- Verduurzaming van bedrijventerreinen en doorvoeren klimaat adaptieve maatregelen.
- Ondersteunen en faciliteren oprichting van energiecoöperaties.
- Voorkomen dat het ontbreken van geschoold personeel tot een knelpunt in de transitie leidt.

Samenhang met Bereikbaarheid en Mobiliteit

- Benodigde (laad)infrastructuur voor elektrisch vervoer realiseren.
- Stimuleren gebruik van de fiets en OV.
- Stimuleren waterstofinitiatieven met betrekking tot personenvervoer en vervoer over water.
- Impact van gekozen mobiliteitsoplossingen vertalen in de netimpact en borgen in de Regionale Energiestrategie.

Externe betrekkingen en lobby

- Het is belangrijk dat de energietransitie voor iedereen haalbaar, betaalbaar en houdbaar is. Momenteel is dit nog niet het geval. Wij stellen dan ook dat de randvoorwaarden voor de transitie nog onvoldoende op orde zijn. Onze lobby activiteiten zijn erop gericht om bovenstaande randvoorwaarden steeds meer op orde te krijgen.
- Drechtsteden als koploper en nationale kennispartner op de kaart zetten.

Communicatie

Nieuws en wetenswaardigheden over de energietransitie in de regio Drechtsteden zijn gedeeld via de maandelijkse nieuwsbrief, (vernieuwde) website en social media. Samen met onze partners hebben we daarnaast een gratis Energiekrant uitgebracht voor inwoners, ondernemers en verenigingen in de regio. Iedere gemeente had hierbij zijn eigen editie met daarin een gemeentekatern gevuld met lokale informatie. De gemeenten zijn door de regio ondersteund om de krant gezamenlijk meer bekendheid te geven. Tegelijkertijd met het uitbrengen van de krant is een lezersonderzoek gestart, waarvan de resultaten in 2024 bekend zijn. Op basis van verkregen data kunnen we toekomstige edities nog beter afstemmen op de doelgroep.

Ook hebben we aandacht besteed aan de Nationale Klimaatweek met een speciale videoreeks. Centraal stond daarin de vraag: Welke duurzame stap heb jij gezet? Alle acties in het kader van de Nationale Klimaatweek van de gemeenten en het netwerk uit de regio zijn online gebundeld. Ook hierbij zijn de gemeenten gefaciliteerd om de klimaatweek breed uit te kunnen dragen.

Met warmteleverancier HVC is een overkoepelende communicatiestrategie opgesteld voor de ontwikkeling van het warmtenet Drechtsteden. Ook voor energiesystemen en opwek is een communicatiestrategie ontwikkeld. Om het nieuwe platform Duurzaam Drechtsteden begin 2024 te introduceren, is in samenwerking met de gemeenten een regionale publiekscam-

pagne ontwikkeld. Op het gebied van interne communicatie is een strategie opgesteld om collega's, bestuurders en raadsleden gericht te informeren over actuele ontwikkelingen op het gebied van de energietransitie. Voorbeeld hiervan is de Energie Actueel; een interne informatiebijeenkomst die met regelmaat wordt georganiseerd voor collega's die betrokken zijn bij de energietransitie.

Jacqueline van Dongen en Tanja de Jonge
Namens de bestuurlijke werkgroep Energie

EXTERNE BETREKKINGEN EN LOBBY

Wat willen we bereiken?

Het beïnvloeden van beleidsvoornemens van hogere overheden, het verkrijgen van subsidie of extra middelen uit verschillende fondsen en het versterken van relaties met landelijke, provinciale en regionale overheden zodanig dat we onze plannen vastgelegd in de Groeiagenda kunnen realiseren.

Onze kernopgaven

- Lobby op ambtelijk, departementaal en politiek niveau uitoefenen om voor of tegen beleidsvoornemens te pleiten en subsidie of andere extra middelen te verkrijgen.
- Maatschappelijke partners, zoals het regionale bedrijfsleven en kennisinstellingen aanhaken voor een gedeelde lobby agenda. Dat betekent ook samenwerking stimuleren tussen bestuurders, directieleden, beleidsmedewerkers, woordvoerders en opgavemanagers.
- Organiseren en regisseren van PA activiteiten zoals werkbezoeken van volksvertegenwoordigers.
- Goede relaties onderhouden met leden van de Tweede en Eerste Kamer met name gericht op onze woningbouw- en maritieme ambities en rond het indienen van onze nieuwe Regio Deal propositie.
- Samenwerking/afstemming met provincie rond de Groeiagenda Zuid-Holland en invloed uitoefenen op nationale fondsen als het Groeifonds en het Klimaatfonds.
- Voeden van de instituten van de Europese Unie met best practices en kansen voor de Europese lange termijn ambities met name rondom klimaattransitie en -adaptatie.
- Vergroten van het kennisniveau over de EU binnen de gemeenten.
- Samen met collega's van de sociale dienst en andere partijen, zoals bijvoorbeeld de DG&J, inspelen op de kansen en uitdagingen in het sociaal domein van onze regio.
- Relaties met omliggende gemeenten en regio's, zoals West-Brabant, MRDH, Hoeksche Waard, Alblasserwaard en Vijfheerenlanden, nieuw leven inblazen en verdiepen om te komen tot meer synergie op opgaven en kennisuitwisseling.
- Bekendheid met de regio versterkt bij Statenleden door organiseren van bijeenkomst, informeel diner en actief betrekken gedeputeerden op prioritaire dossiers.
- Wederzijds kennismaken met woordvoerders van bestuurders en hen aangehaakt op onze kernboodschappen.
- Kennisdeling over de EU met bestuurders en beleidsadviseurs gemeenten, maar ook de keuze om voorlopig geen prioriteit aan lobby in Brussel te geven.
- Relatie onderhoud met provinciale en landelijke politici en met bestuurlijke en ambtelijke vertegenwoordigers van omliggende gemeenten en regio's.
- Lobby opgestart rond maritieme sectoragenda Drechtsteden om deze agenda op te nemen in het Maritieme Masterplan.
- Lobby rond indienen nieuwe Regio Deal propositie en aanhaken van bestuurders en partners op deze lobby.
- Subsidies en extra middelen verworven uit onder andere Groeifonds.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Monitoring van de Haagse politieke dossiers om op basis hiervan acties te ontwikkelen, bestuurders te adviseren en lobbyactiviteiten af te stemmen.
- Lobbyfiches voor de Tweede Kamer verkiezingen gemaakt en onder de aandacht gebracht bij politici.
- Samen met onderwijs een verkiezingsdebat georganiseerd in oktober 2023.
- Actieve deelname aan lobbynetwerken rondom de Groeiagenda Zuid-Holland en het G40 netwerk.
- Organisatie bijeenkomst in Sliedrecht voor nieuw geïnstalleerde leden van Provinciale Staten om kennis te maken met onze regio en onze ambities.
- Organisatie informeel diner Statenleden uit de regio.
- Organisatie bijeenkomst over de EU voor bestuurders en beleidsadviseurs gemeenten.
- Organisatie bijeenkomst woordvoerders samen met team communicatie.
- Initiëren, organiseren en begeleiden van werkbezoeken van o.a. gezant Maritiem, Kamerleden en bewindspersonen.
- Gerichte mobiliteitslobby richting ministerie van I&W (ambtelijke top en bewindspersonen).
- Gerichte lobby 'maritieme maakindustrie' richting ministerie EZK (ambtelijke top en bewindspersonen).
- Inhoudelijke sturing en redactionele bijdrage aan Groeiagenda, Regio Deal en ruimtelijke puzzel.
- Middelen georganiseerd om lobby te ondersteunen en om bestuurders en partners te faciliteren om aan te sluiten,

Wat hebben we bereikt?

- Ons regioprofiel is aangescherpt met facts, herkenbaar narratief gemaakt en deze zijn verbonden met externe uitingen.
- Bijgedragen aan de nieuwe Groeiagenda waarin onze kernthema's en boodschappen voor Public Affairs en lobby doorklinken.
- Bekendheid met de regio versterkt bij Kamerleden door gerichte lobby acties.

- zoals een position paper, factsheet en kernboodschappen.
- Herinrichting werkwijze en team lobby.

Communicatie

Public Affairs en communicatie werken zeer nauw samen om te komen tot de juiste kernboodschappen en de juiste uitstraling van de regio. In coproductie zijn middelen opgeleverd als een position paper, factsheet en een kernboodschappen document. Daarnaast is in samenwerking met communicatie een bijeenkomst met woordvoerders georganiseerd en heeft communicatie persberichten en social media verzorgd bij belangrijke lobbybijeenkomsten zoals werkbezoeken en bijeenkomst voor Provinciale Staten.

Samenhang met Regio Deal

Public Affairs heeft gerichte lobbyactiviteiten geïnitieerd en materialen ontwikkeld rondom de propositie voor de nieuwe Regio Deal aanvraag eind oktober 2023 en partners opgeroepen samen op te trekken in de lobby.

COMMUNICATIE EN EVENTS

Wat willen we bereiken?

- De regio Drechtsteden positioneren als een aantrekkelijk gebied om te wonen, werken, leven, studeren en ondernemen en als een regio die zich maximaal inzet voor brede welvaart.

Onze kernopgaven

- Het merk Smart Delta Drechtsteden verder laden en de visuele stijl bewaken en beheren.
- Ondersteuning aan Public Affairs bij lobby richting provincie, Rijksoverheid en Europa om kansen voor versterking van de regio Drechtsteden te vergroten.
- Social mediastrategie en mediastrategie uitvoeren, onder andere voor realisatie public affairs doelen.
- Doorontwikkeling media en middelen, waaronder: website, nieuwsbrief en social media.
- Verbinden van regionale corporate communicatie aan lokale/gemeentelijke communicatie.
- Verbindende events organiseren die bijdragen aan de regionale samenwerking.

Wat hebben we bereikt?

- Positionering van Smart Delta Drechtsteden als belangrijke maritieme regio tijdens Maritime Innovation Platform 2023.
- Bijdrage aan geactualiseerde Groeiagenda en de in- en externe communicatie hierover.
- Bijdrage aan propositie voor nieuwe Regio Deal aanvraag en de in- en externe communicatie hierover.
- Ondersteuning van lobby en public affairs.
- Verbeterde samenwerking met woordvoerders van de gemeenten.
- Communicatie ter ondersteuning van de opgaven (zie kopjes communicatie onder de opgaven).

Vanuit Events zijn diverse bijeenkomsten georganiseerd:

- Een politieke markt over de nieuwe Groeiagenda.
- Een collegeontmoeting in het kader van de nieuwe Groeiagenda met een werksessie over de ruimtelijke puzzel.
- Twee triple helix bijeenkomsten: een in het kader van de ruimtelijke puzzel en een over de Regio Deal en de Maritieme agenda.
- Smart Delta Donderdagen (zeven maal) gefaciliteerd voor bestuurders.

De resultaten van onze online inspanningen in 2023 zijn:

- 25,6% groei van het aantal abonnees op de nieuwsbrief tot 1090. Meer dan de helft, namelijk gemiddeld 51,8% van de abonnees, opent de nieuwsbrief. Dat is hoger dan de gemiddelde open rate van een kwalitatieve mailing, die ligt namelijk tussen de 30 en 50%. Het gemiddelde doorklikpercentage is 7,46% terwijl wij met de Smart Delta Drechtsteden nieuwsbrief het dubbele realiseren: 16,5% gemiddeld.
- Op Twitter (X) is het aantal volgers ongeveer gelijk gebleven: 2126 ten opzichte van 2136 eind 2022. Vanaf april/mei is de engagement significant gestegen, vooral in clicks en likes. De best scorende posts waren die rond het verkiezingsdebat en de nieuwe Regio Deal aanvraag.
- Op LinkedIn is het aantal volgers in 2023 met 479 gestegen naar 7012 volgers. Het interactiepercentage is gestegen van gemiddeld 2,8 naar 4,7%, hieronder vallen ook het aantal reposts: van 243 naar 355. Totaal hebben we een bereik gerealiseerd van 310.252 impressies, maar liefst drie keer zo hoog dan in 2022.
- Onze website kreeg 32.217 unieke bezoekers en dit leidde tot 96.461 paginabezoeken. De best bezochte landingspagina's na de homepage zijn: Nieuws, Het verhaal van Smart Delta Drechtsteden, Partners en Thema's.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Dit jaar stond in het teken van het nog sterker positioneren van onze regio en triple helix samenwerking. Dit hebben we gedaan door het continu posten van nieuwe content vanuit het werkveld van de programma's en de triple helix samenwerking op onze online kanalen, versturen van persberichten om de media te bereiken en de communicatie rondom events. Door de komst van de ambassadeur Smart Delta Drechtsteden is er veel inzet gepleegd voor de ondersteuning van public affairs. Met name rond de oplevering van de maritieme sectoragenda Drechtsteden in september en de propositie voor de nieuwe Regio Deal die eind oktober is ingediend bij het ministerie van BZK. Naast de propositie zelf, waaraan communicatie heeft bijgedragen met redactie en vormgeving, is de lobby ondersteund met middelen als een factsheet, kernboodschappen en een position paper.

Een masterstudent van Erasmus is vanuit communicatie begeleid om een masterscriptie op te leveren over 'eigenaarschap van het regiomerk'. Een document dat ons in 2024 gaat helpen in de versterking van de governance van de triple helix samenwerking.

Samenhang met andere opgaven

Naast bovengenoemde activiteiten heeft het communicatieteam Smart Delta Drechtsteden zich ingezet om de zichtbaarheid van de uitvoering van de huidige Regio Deal Drechtsteden-Gorinchem te vergroten. Tevens wordt structureel nieuws over Regio Deal projecten uit deze regio aangeboden voor de landelijke Regio Deal nieuwsbrieven.

De communicatieactiviteiten om de doelen per opgave te ondersteunen, zijn nader uitgewerkt in de eerdere hoofdstukken.

REGIO DEAL(S)

Wat willen we bereiken?

- Het verbeteren van de brede welvaart in de regio Drechtsteden-Gorinchem door het uitvoeren en monitoren van projecten die onderdeel zijn van de Regio Deal 3e tranche
- Het verder inzetten op en verbreden van de activiteiten die de brede welvaart verbeteren in de regio Drechtsteden-Gorinchem door het indienen van een propositie Regio Deal voor de 5e tranche

Wat hebben we bereikt?

- Resultaten 2022 gemonitord en de jaarverantwoording 2022 3e tranche Regio Deals aangeboden aan het Rijk.
- Propositie ingediend voor 5e tranche Regio Deals.
- De inhoud van de propositie (en daarmee onze regio) krachtig onder de aandacht gebracht van Haagse beleidsmakers en beslissers.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Regio Deal 3e tranche

Het is inmiddels drie jaar geleden dat de Regio Deal is gesloten tussen de gemeenten in de Drechtsteden en Gorinchem, provincie Zuid-Holland en het Rijk. Rijk en regio investeren gezamenlijk ruim 45 miljoen euro in versterking van de brede welvaart via drie pijlers: Human Capital, Toegepaste Innovatie en Dynamische Oevers. De afgelopen drie jaar is door alle gemeenten, samen met provincie en Rijkspartners, voortvarend gewerkt aan de uitvoering van alle 20 projecten van deze Regio Deal. Over het algemeen loopt de uitvoering van projecten redelijk volgens planning. We zien wel dat corona en de stikstof- en woningbouwcrisis invloed hebben op de voortgang.

Er is inmiddels een goede werkwijze ontstaan om de voortgang van de projecten en de effecten op de brede welvaart te monitoren. Zo worden ieder jaar formats per project, door de projectleider en planeconoom/financieel adviseur, ingevuld met cijfers over de voortgang op inhoud en financiën. Deze formats worden besproken met de pijlercoördinator en de regiokassier. De pijlercoördinatoren bewaken de inhoudelijke voortgang van de projecten binnen hun pijler en de regiokassier bewaakt de juiste financiële afwikkeling en uitbetaling van de subsidie. Daarnaast monitoren we ieder jaar een aantal brede welvaartsindicatoren die zijn gekoppeld aan de pijlers. Aanvullend op deze cijfers, die veelal worden bijgehouden door het CBS, hebben we in 2022 een 0-meting gedaan. Naast analyse van de indicatoren is ook een bewonersenquête uitgezet (met name voor de pijler Dynamische Oevers) en zijn stakeholdergesprek-

ken gevoerd (met name voor de pijlers Toegepaste Innovatie en Human Capital). In 2024 wordt een 1-meting gedaan als vervolg hierop.

Ieder jaar leveren we vóór 15 juli een jaarverantwoording aan bij het Rijk. Deze rapportage wordt voorafgaand hieraan achtereenvolgens besproken in het ambtelijk Rijk-regio overleg, de Triple Helix Stuurgroep en het bestuurlijk Rijk-regio overleg. Omdat we hier in triple helix verband werken is de verantwoordingslijn afwijkend van de verantwoording over de voortgang van de Groeiagenda.

Regio Deal 5e tranche

De positieve impuls die uitgaat van de financiële bijdrage op projecten in de 3e tranche Regio Deals smaakt naar meer. De wens om nog een keer te gaan voor een Regio Deal werd daarom breed gedeeld. Er is ondertussen ook het nodige geleerd van de lopende deal en deze kennis heeft geleid tot een andere aanpak voor het opstellen van een propositie. Ook deze keer is een bureau (Berenschot) ingehuurd om te ondersteunen in het proces en het schrijven van de propositie. Maar in de aanpak is direct breed uitgenodigd om tot onderwerpen voor de nieuwe propositie te komen. Naast vertegenwoordigers uit de acht gemeenten zijn ook onderwijs en ondernemers gevraagd om mee te denken. Deze bottom up benadering bleek onderscheidend ten opzichte van proposities van andere regio's. Daarnaast is verbreding gezocht naar het sociale domein, vanuit de analyse welke aspecten van brede welvaart het meest onder druk staan in onze regio. Uiteraard is ook aansluiting gezocht bij de opgaven die verwoord zijn in onze Groeiagenda. En om de propositie nog kansrijker te maken, is focus aangebracht en aansluiting gezocht bij opgaven die ook voor Rijk en provincie relevant zijn. Besluitvorming over inhoud van de propositie en selectie van de projecten heeft, net als bij de eerdere Regio Deal, plaatsgevonden in triple helix verband. Colleges en raden zijn meegenomen in het proces door schriftelijke updates en informatiebijeenkomsten. De propositie is tijdig ingediend, deadline was 31 oktober 2023.

Samenhang met andere opgaven

Deze Regio Deal aanvraag richt zich bewust op de brede welvaartsindicatoren die het meest prangend zijn voor onze inwoners: bestaanszekerheid, gezondheid, de kwaliteit van de leefomgeving en een innovatieve, toekomstbestendige economie. Deze Regio Deal is een belangrijk vliegwiel om op die indicatoren meer impact te maken. Vanuit een aanpak die bestaat uit drie pijlers realiseren we een verbetering op elk van deze brede welvaartsin-

dicatoren.

1. Bestaanszekerheid en kansengelijkheid van onze inwoners.
2. Gezonde en verbonden oevers én inwoners.
3. Toegepaste innovatie voor een duurzame delta.

Deze drie pijlers staan niet op zichzelf. Ze staan in verbinding met elkaar én versterken elkaar. Vitale inwoners met een goede uitgangspositie op de arbeidsmarkt zijn essentieel voor ons bedrijfsleven om voorop te lopen in het toepassen van technische en sociale innovaties op onze klimaat-, circulaire-, en wateropgaven. We gebruiken deze innovaties ook om de kwaliteit van lucht, water en natuur in onze leefomgeving te verbeteren. Zo zorgen we voor een aantrekkelijker gebied voor onze inwoners om in te wonen, werken en recreëren en meer verbondenheid onderling door ruimte voor ontmoeting. Dat heeft weer positieve effecten op het welzijn en de gezondheid van onze inwoners en ondernemers en op het vestigingsklimaat van de regio. Dit betekent dat inspanningen en resultaten van projecten binnen de ene pijler ook positieve neveneffecten hebben op de andere pijler. Per pijler werken we uit wat onze aanpak en focus is, op wie dit gericht is, wat dit voor hen oplevert en hoe de inzet bijdraagt aan landelijke doelstellingen. Achter elke pijler hebben we clusters van projecten klaarstaan (en de benodigde capaciteit en cofinanciering) waarmee we snel van start kunnen om samen met het Rijk de doelen te realiseren.

Externe betrekkingen en lobby

Om goede aansluiting te vinden bij de zienswijze vanuit het Rijk is veel contact geweest met de dealmakers vanuit het ministerie van BZK, het coördinerende ministerie. Ook zijn de doelen en projecten van onze Regio Deal goed gekoppeld met de prioriteiten van het Rijk. Daarnaast is de concept propositie voorgelegd aan dealmakers van alle relevante ministeries en hebben we in persoonlijke gesprekken feedback opgehaald bij hen. Er is een factsheet met de kerncijfers van de regio (zowel sterke als minder sterke punten) en een overzicht van kernboodschappen gemaakt als onderdelen van een communicatie en lobby toolkit voor partners van deze propositie om ook vanuit hen de boodschap onder de aandacht te brengen.

Daarnaast zijn er zeer gerichte lobby gesprekken gevoerd op zowel ambtelijk als bestuurlijk niveau van verschillende ministeries en de provincie Zuid-Holland.

Communicatie

Communicatie heeft een bijdrage geleverd aan de communicatie en lobby toolkit in de paragraaf hierboven beschreven en eindredactie en vormgeving verzorgd van de propositie. Vervolgens heeft communicatie in- en externe bekendheid gegeven aan de indiening van de aanvraag 5e tranche Regio Deal. Collega's zijn via SID op de hoogte gesteld. Bestuurders en stakeholders uit bedrijfsleven en onderwijs zijn tijdens de triple helix bijeenkomst in september '23 mondeling bijgepraat over de propositie. En verschillende media hebben het persbericht gepubliceerd dat ook via onze nieuwsbrief en website naar buiten is gebracht. Om de lobby kracht bij te zetten, is een betaalde social campagne opgezet met drie verschillende videoboodschappen (over de drie verschillende pijlers) via LinkedIn en YouTube en is een contentplan uitgerold via onze eigen social kanalen. De posts op de eigen social kanalen zetten vooral de schijnwerpers op de resultaten van projecten uit de 3e tranche, die nu uitgevoerd worden, maar er werd telkens een link gelegd naar de nieuwe aanvraag. Ook hebben we artikelen aangeleverd over de vorderingen van de huidige Regio Deal projecten voor de landelijke nieuwsbrief Regio Deal die verspreid wordt door het ministerie van BZK.

FINANCIËLE VERANTWOORDING

Smart Delta Drechtsteden	Begroot 2023	Besteed	Ruimte	Begroting 2024
ALGEMENE KOSTEN	484.068	798.009	-313.941	555.000
Materiële lasten	62.940	123.863		
Personele lasten	419.600	352.146		
Afdracht servicegemeente	-	322.000		
CORPORATE COMMUNICATIE	277.985	288.352	-10.367	200.000
Materiële lasten	41.960	62.296		
Personele lasten	236.025	226.056		
EXTERNE BETREKKINGEN	356.660	252.661	103.999	555.000
Materiële lasten	78.675	44.026		
Personele lasten	277.985	208.635		
BOUWEN EN RUIMTELIJKE ONTWIKKELING	351.415	291.571	59.844	425.000
Ruimtelijke ontwikkeling	52.450	81.307		
Versnellen en extra groei	31.470	33.416		
Personele lasten	267.495	176.848		
WONEN EN VOLKSHUISVESTING	-	257.029	-257.029	425.000
Materiële lasten	-	42.456		
Personele lasten	-	214.574		
WERKEN EN ECONOMIE	1.683.645	1.698.623	-14.978	1.650.000
Acquisitie en promotie	272.740	259.091		
Personele lasten	461.560	452.886		
Innovatiestimulering	162.595	163.658		
Humal capital agenda	183.575	166.882		
Campusontwikkeling	52.450	57.462		
Aantrekkelijk vestigingsklimaat	550.725	598.644		
BEREIKBAARHEID EN MOBILITEIT	697.585	584.994	112.591	520.000
Verbeteren bereikbaarheid	131.125	161.690		
Aanpak congestie snelwegen	209.800	213.900		
Personele lasten	356.660	209.404		
ENERGIETRANSITIE	639.890	629.892	9.998	560.000
Materiële lasten	31.470	7.504		
Personele lasten	608.420	622.388		
REGIO DEAL(S)	-	151.755	-151.755	90.000
Materiële lasten	-	78.183		
Personele lasten	-	73.572		
Subtotaal	4.491.248	4.952.886	-461.638	5.000.000
Overschot uit 2022	320.829			
TOTAAL	4.812.077	4.952.886	-140.809	5.000.000

FINANCIËLE VERANTWOORDING

In 2023 was het in het uitvoeringsprogramma vastgestelde budget 4.5 miljoen euro; dit is via inwonerbijdrage vanuit de zeven Drechtsteden-gemeenten opgehaald, met de volgende bijdragen:

Alblasserdam	€ 308.171
Dordrecht	€ 1.834.746
Hardinxveld-Giessendam	€ 283.990
Hendrik – Ido – Ambacht	€ 485.766
Papendrecht	€ 494.127
Sliedrecht	€ 397.306
Zwijndrecht	€ 687.142

De financiële jaarverantwoording laat dit jaar een negatief resultaat zien van -140.809 euro. Dit is het eerste jaar sinds de meer-voudig lokale uitvoering van de Groeiagenda dat er een negatief resultaat is. Eerdere jaren lieten een positief resultaat zien, waardoor er aan het begin van 2023 een bedrag van 320.829 euro aanvullend beschikbaar was. Dit bedrag is toegevoegd aan het vastgestelde budget van 4.5 miljoen euro, en voornamelijk besteed aan de bekostiging van extra personele inzet voor het aparte programma Wonen en Volkshuisvesting en de coördinerende werkzaamheden voor de uitvoering van de huidige Regio Deal (3e tranche) en de totstandkoming van de propositie Regio Deal (5e tranche). Hieronder volgt een nadere toelichting op de afwijkingen.

Bij de algemene kosten is de afdracht aan de servicegemeente per abuis niet meegenomen in de begroting voor 2023, waardoor hier een negatief resultaat is ontstaan.

Voor externe betrekkingen is een overschot in het budget zichtbaar wat verklaard wordt door vertrek van medewerkers en hierdoor vrijgevallen vacatureruimte. Mede hierdoor zijn er ook minder materiele kosten gemaakt. De ambassadeur Smart Delta Drechtsteden wordt voor de helft vanuit dit regionale budget gedekt en voor het overige deel bekostigd door de gemeente Dordrecht.

De budgetten voor Bouwen en Ruimtelijke Ontwikkeling en die voor Wonen en Volkshuisvesting waren nog niet gesplitst ten tijde van het opstellen van de begroting en moeten in samenhang worden gezien. Bij elkaar genomen is er een tekort van ca 2 ton euro op dit budget wat verklaard wordt door de extra personele inzet voor het extra programma Wonen. In de begroting voor 2024 is deze investering in Bouwen en Wonen verwerkt. Bij Bereikbaarheid en Mobiliteit is een tekort zichtbaar op de

personele lasten. Dit wordt verklaard doordat ten tijde van het opstellen van de begroting een grotere personele inzet was verwacht dan uiteindelijk nodig is gebleken. Hierdoor is er een overschot in dit (deel)budget.

Voor de uitvoering van de huidige Regio Deal en de propositie voor de nieuwe Regio Deal is te zien dat dit ca 150.000 euro heeft gekost. Deze kosten waren niet apart begroot in 2023, echter maken we deze wel graag apart zichtbaar. Hierbij moet vermeld worden dat de Regio Deal wordt uitgevoerd samen met de gemeente Gorinchem en dat zij zowel middels eigen personele inzet als materieel hun bijdrage hieraan hebben geleverd. Het eindresultaat voor 2023 is 140.809 euro negatief. Dit tekort zal in mindering worden gebracht van het te besteden budget voor 2024 op basis van de inwonerbijdrage. In 2024 zal ook worden gezocht naar andere financieringsbronnen. Keuzen over eventuele aanpassingen in de budgetten worden voorgelegd aan de betrokken wethouders.

{D